

AMAÇ

Bu prosedürün amacı, Yönetim Sistemleri tetkik tipleri ve kuruluş yapısı dikkate alındığında tetkikler için harcanacak adam/gün sayılarını açıklamaktır.

KAPSAM

Bu prosedür, Kalite, Çevre Gıda Güvenliği ve Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemlerine ait tüm tetkik tiplerini kapsar. (Gıda güvenliği ve Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemleri için ayrıca PR.20 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi Belgelendirme Prosedürü ve PR.22 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Belgelendirme Prosedürü referans alınmalıdır.)

SORUMLULUK

Belgelendirme Müdürü
Planlama ve Sertifikasyon Sorumlusu
Denetim Ekibi

TANIMLAR

Merkez Ofis: Yönetim sisteminin uygulanmasından sorumlu olan ve merkezden kontrolü sağlayan fonksiyon.

Sürekli Tesis: Kuruluşun sürekli olarak çalıştığı veya hizmet sunduğu fiziksel veya sanal lokasyon.

Sanal Tesis: Kuruluşun çevrimiçi ortamı kullanarak, personelinin süreçleri gerçekleştirmek için fiziksel lokasyonlardan bağımsız olarak çalıştığı veya hizmet sunduğu lokasyon.

Geçici Tesis: Kuruluşun sınırlı bir zaman periyodunda belirli bir işi gerçekleştirdiği veya servisi sağladığı fiziksel veya sanal lokasyon.

Çok Tesisli Kuruluş: Belirli faaliyetlerin planlandığı, kontrol edildiği veya yönetildiği tanımlanmış bir merkezi fonksiyona sahip bir kuruluş ve bu faaliyetlerin tamamen veya kısmen yürütüldüğü bir yerel ofisler ya da şubeler ağı (sahalar) olarak tanımlanır.

Bayilerle çalışan kuruluşlar, satış ofis ağı olan üretim yapan kuruluşlar (bu durumda örnekleme satış ofisi ağına uygulanır), aynı hizmeti sağlayan çok tesisli hizmet kuruluşlar ve çok şubeli şirketler olabilir.

Tetkik Zamanı: Planlama ve kuruluşun yönetim sisteminin tam ve etkin bir şekilde tetkik edilmesi için gereken süre.

Yönetim Sistemi Tetkik Süresi: Açılış toplantısından kapanış toplantısına kadar gerçekleştirilen tüm tetkik faaliyetlerini kapsayan süre.

Efektif Çalışan Sayısı: Efektif personel sayısı, belgelendirme kapsamı çerçevesinde her bir vardiyada çalışanlar dahil bütün personelden oluşmaktadır. Belgelendirme kapsamı dahilinde olduğu zaman, kalıcı olmayan (örn; müteahhitler) ve kısmi zamanlı personeli de kapsayacaktır.

Risk Kategorisi (KYS için): KYS için, bu dokümandaki hükümler, müşteri kuruluşu ait ürün ya da hizmet eksikliğinde oluşan risklere bağlı olarak 3 kategoriyi temel alır.

Karmaşıklık Kategorisi (ÇYS için): Çevre yönetim sistemleri için, bu dokümanda belirlenen hükümler, tetkik süresini direkt olarak etkileyen kuruluş çevre koşullarının doğası, sayısı ve ağırlığının 5 ana karmaşıklık kategorisine dayandırılır.

KYS: Kalite Yönetim Sistemi

ÇYS: Çevre Yönetim Sistemi

GGYS: Gıda güvenliği Yönetim Sistemi

BGYS: Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

UYGULAMA

1.ISO 9001 denetimleri için denetim süreleri, aşağıdaki kriterlere göre belirlenir:

1.1. Kalite yönetim sistemleri için, müşteri kuruluşlardan alınan bilgiler doğrultusunda, Tablo 1 uyarınca, müşteri kuruluşun "Risk Kategorisi" belirlenir.

1.2. İlgili müşteri kuruluş için belirlenen en yüksek "Risk Kategorisi", söz konusu müşteri kuruluşun "Risk Kategorisi" olarak seçilir.

Tablo 1

(İş sektörlerine göre kalite yönetim sistemi risk kategorilerine örnekler)

Risk Kategorisi	Sektör
Yüksek	1 Balıkçılık 2 Madencilik ve taşocağı işletmeciliği 3 Gıda ürünleri, meşrubat ve tütün mamulleri 5 Deri ve deri ürünleri 11 Nükleer yakıt 12 Kimyasallar, kimyasal ürünler ve lifli ürünler 13 İlaç 14 Kauçuk ve plastik ürünler 16 Beton, çimento, kireç, alçı, sıva vb. 18 Makine ve teçhizat 19 Elektrikli ekipman 20 Gemi inşası 21 Uzay araştırmaları 24 Geri kazanım, geri dönüşüm 25 Elektrik temini 26 Gaz temini 28 Karmaşık inşaat faaliyetleri, yük taşıyan yapılar ve bileşenleri 38 Sağlık ve sosyal işler
Orta	1 Tarım 6 Ağaç ve ağaç ürünleri 9 Matbaacılık (basımevleri) 15 Metal olmayan madeni ürünler 17 Temel metaller ve işlenmiş metal ürünleri 19 Optik ekipman 22 Taşıt araçları 23 Sınıflandırılmamış diğer sınav üretim 27 Su temini 28 Basit inşaat faaliyetleri, yük taşımayan bileşenler ve yapılar 34 Mühendislik hizmetleri 36 Kamu yönetimi 39 Eğlence ve kişisel hizmetler
Düşük	4 Tekstil ve giyim 7 Kâğıt hamuru, kâğıt ve kâğıt ürünleri 8 Yayıncılık 29 Toptan ve perakende ticaret; Motorlu araçlar, motosiklet, kişisel eşyalar ve ev eşyalarının tamiri 30 Oteller ve lokantalar 32 Finansal aracılık; gayrimenkul mal; kiralama 33 Bilgi teknolojisi ürünleri 35 Ofis hizmetleri 37 Eğitim

Not 1: Düşük riskli olarak tanımlanan iş faaliyetlerinde Tablo 2 kullanılarak hesaplanan süreden daha az denetim zamanı gerekebileceği, orta riskli olarak tanımlanan faaliyetlerde Tablo 2 kullanılarak hesaplanan zaman alacağı ve yüksek riskli olarak tanımlanan faaliyetlerin daha fazla zaman alacağı beklenmektedir.

Not 2: Bir şirket iş faaliyetlerinin bir karışımını sağlıyorsa (örneğin: - orta risk basit inşaat ve yüksek riskli köprüler yapan inşaat şirketi yüksek riskli), işlerin her birindeki personel sayısını dikkate alarak doğru denetim zamanını belirlemek UAC'nin sorumluluğudur.

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

KYS

Çalışan Sayısı	Yüksek Risk			Orta Risk			Düşük Risk		
	I.B.	G.D.	BY	I.B.	G.D.	BY	I.B.	G.D.	BY
	Toplam			Toplam			Toplam		
1-5	2	0,5	1,5	1,5	0,5	1	1	0,5	1
6-10	2,5	1	1,5	2	0,5	1,5	1,5	0,5	1
11-15	3	1	2	2,5	1	1,5	2	0,5	1,5
16-25	4	1,5	2,5	3	1	2	2,5	1	1,5
26-45	5	1,5	3,5	4	1,5	2,5	3	1	2
46-65	6	2	4	5	1,5	3,5	4	1,5	2,5
66-85	7	2,5	4,5	6	2	4	5	1,5	3,5
86-125	8	2,5	5,5	7	2,5	4,5	6	2	4
126-175	9	3	6	8	2,5	5,5	7	2,5	4,5
176-275	10	3,5	6,5	9	3	6	8	2,5	5,5
276-425	11	4	7	10	3,5	6,5	9	3	6
426-625	12	4	8	11	4	7	10	3,5	6,5
626-875	13	4,5	8,5	12	4	8	11	4	7
876-1175	14	4,5	9,5	13	4,5	8,5	12	4	8
1176-1550	15	5	10	14	4,5	9,5	13	4,5	8,5
1551-2025	16	5,5	10,5	15	5	10	14	4,5	9,5
2026-2675	17	6	11	16	5,5	10,5	15	5	10
2676-3450	18	6	12	17	6	11	16	5,5	10,5
3451-4350	19	6,5	12,5	18	6	12	17	6	11
4351-5450	20	6,5	13,5	19	6,5	12,5	18	6	12
5451-6800	21	7	14	20	6,5	13,5	19	6,5	12,5
6801-8500	22	7	15	21	7	14	20	6,5	13,5
8501-10700	23	7,5	15,5	22	7	15	21	7	14
>10700	Yukarıdaki ilerlemeye benzer şekilde hesaplanacaktır.								

1.3. Gözetim denetimleri için, ilk belgelendirme denetim süresinin yaklaşık 1/3'ü, yeniden belgelendirme denetimleri için; 2/3'ü ayrılır.

1.4. Denetim sayısında, aşağıdaki durumlar söz konusu olursa azaltma veya artırma yapılabilir. Hiçbir durumda azaltma veya artırma oranı %30'u geçemez.

1.5. Azaltma faktörleri:

- Müşteri kuruluşta tasarım olmaması,
- Düşük risk taşıyan prosesler olması,
- Çalışanların aynı işleri yapıyor olması,
- Proseslerin basit olması,
- Kombine/entegre denetim olması.

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

- Personel sayısı için çok küçük alan olması
- Yönetim sisteminin olgunluğu
- Müşteri yönetim sistemi hakkında önceden bilgi sahibi olma (Örneğin aynı BK tarafından başka standard için sertifika)
- Belgelendirme için müşterinin hazırlığı (Örneğin zaten başka bir 3.tarafça programınca tanınma veya belgelendirilme)
- Yüksek düzeyde otomasyon
- Satış elemanı, sürücüler, servis personeli gibi çok sayıda 'saha dışında' çalışan personel içermesi durumunda ve kayıtların gözden geçirilmesi yoluyla sistem ile faaliyetlerinin uygunluğu büyük ölçüde denetlenmesi
- Benzer ve tekrarlayan faaliyetler içeren süreçler
- Düşük karmaşıklıkta benzer faaliyetlerin tüm vardiyalarda benzer şekilde yapıldığına ilişkin delirin olması
- Personelin önemli bir kısmının benzer ve basit işlevi yürütmesi. Kapsamda tekrar eden süreçler

1.6. Arttırma faktörleri:

- Müşteri kuruluş çalışanlarının değişik diller konuşması,
- Birden fazla bina ya da mekânda çalışılan karmaşık lojistiğe sahip olması.
- Müşteri kuruluşun personel sayısı için çok büyük bir alanda faaliyet gösteriyor olması,
- Yüksek risk taşıyan proseslere sahip olması,
- Yüksek derecede yasal düzenlemeler
- Sistemin son derece karmaşık prosesler veya nispeten yüksek sayıda benzersiz faaliyetleri kapsaması
- Yönetim sistemi belgelendirmesine tabi kalıcı saha(lar)nın faaliyetlerinin uygunluğu için geçici sahaların ziyaretini gerektiren faaliyetleri
- Dış Kaynaklı Prosesler ve fonksiyonların olması

2.ISO 14001 denetimleri için denetim süreleri, aşağıdaki kriterlere göre belirlenir:

2.1. Çevre yönetim sistemi başvurularında, kuruluşlardan alınan bilgiler doğrultusunda, Tablo 2 uyarınca, kuruluşun "Karmaşıklık Kategorisi" belirlenir. İlgili kuruluş için belirlenen en yüksek "Karmaşıklık Kategorisi", söz konusu kuruluşun "Karmaşıklık Kategorisi" olarak belirlenir.

Tablo 2

(İş sektörleri ile çevresel boyutların karmaşıklık kategorileri arasındaki bağlantıya örnekler)

Karmaşıklık Kategorisi	Sektör
Yüksek	2 Madencilik ve taşocakçılığı 26 Petrol ve gaz çıkarımı 4 Kumaş ve giysilerin tabaklanması 7 Kağıt geri dönüşümü işlemleri de dahil olmak üzere kağıt hamuru üretimi 10Yağın rafine edilmesi 12 Kimyasallar ve ilaçlar 17 Metalik ilk ürünler 15-16 Seramik ve çimentoyu da içermek üzere, metal içermeyen işlemler ve ürünler 25 Kömür kaynaklı elektrik üretimi 28 Yapıların İnşaatı ve Yıkımı 24 Zararlı/zararsız atıkların işlenmesi – örn: Yakma 39 Atık su ve kanalizasyon işletmesi
Orta	1 Balıkçılık/Tarım/Ormancılık 4 Tabaklama dışında kumaş ve giyim

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

Karmaşıklık Kategorisi	Sektör
	6 Tahta üretimi, ağacın ve ağaç ürünlerin empenye edilmesi / muamele görmesi 7 Kağıt hamuru üretimi hariç kağıt üretimi ve baskı 15 Cam, kil ve kireci de içermek üzere, metal içermeyen işlemler ve ürünler 17 Metalden üretilmiş ürünler için-ilk ürünler hariç- yüzey ve diğer kimyasal kaynaklı muameleler 18 Genel makine mühendisliği için, yüzey ve diğer kimyasal kaynaklı muameleler 19 Elektronik sanayi için, basit baskı devre paneli üretimi 22 Ulaşım araçlarının üretimi, karayolu, demiryolu, havayolu ve deniz yolu 25 Kömür kaynaklı olmayan elektrik üretimi ve dağıtım 26 Gaz üretimi, depolanması ve dağıtım (Not: Gaz çıkarımı yüksek kategoride değerlendirilmiştir) 27 Su çıkarımı, arındırması ve dağıtım-akarsu ıslahı da dahil (Not: ticari kanalizasyon arıtımı yüksek kategoride değerlendirilmiştir) 29 Fosil yakıtı toptan ve perakende ticareti 3 Yiyecek ve tütünün işlenmesi 31 Taşıma ve dağıtım, deniz, hava ve kara yolu ile 35 Ticari emlak acentesi, emlak yönetimi, endüstriyel temizlik, hijyenik temizlik, diğer hizmetlerin başlığında yer alan kuru temizleme 24 Geri dönüşüm, gübreye dönüştürme, toprak dolgu (Zararsız atıklarla) 34 Teknik deneyler ve laboratuvarlar 38 Sağlık / Hastaneler / Veterinerler 30 Oteller ve restoranlar hariç, boş zaman hizmetleri ve kişisel hizmetler
Düşük	30 Oteller / Restoranlar 6 Tahta üretimi, Ağacın ve ağaç ürünlerin empenye edilmesi / muamele görmesi hariç, ağaç ve ağaç ürünleri 7-9 Baskı, kâğıt hamuru ve kâğıt üretimi hariç, kâğıt ürünleri 14 Kimyasalların bir parçası olan ham plastik malzemeler ve kauçuk üretimi hariç, kauçuk ve plastik enjeksiyon kalıplandırması ve şekillendirmesi 17 İlk ürünler ile yüzey ve diğer kimyasal kaynaklı muameleler hariç metal ürünlerinin sıcak ve soğuk şekillendirmesi 18 Yüzey ve diğer kimyasal kaynaklı muameleler hariç, genel makine mühendisliği montajları 29 Toptan ve Perakendecilik 19 Basit baskı devre paneli üretimi hariç, elektrik ve elektronik ekipman montajı
Sınırlı	35 Şirket aktiviteleri ve yönetimi, şirket merkezleri ve holding şirketlerinin yönetimi 31 Taşımacılık ve dağıtım, telekomünikasyon yönetimi ile ilgili hiçbir donanımı olmayan yönetim servisleri 32 Ticari emlak acentesi, emlak yönetimi, endüstriyel temizlik, hijyenik temizlik haricinde, diğer hizmetler 37 Eğitim
Özel Durumlar	11 Nükleer 25 Nükleer elektrik üretimi 31 Büyük miktarlarda zararlı malzemelerin depolanması 36 Kamu yönetimi 36 Yerel yönetim Çevresel açıdan hassas ürünleri ve hizmetleri olan kuruluşlar

ÇYS

Çalışan Sayısı	Karmaşıklık Kategorisi											
	Yüksek			Orta			Düşük			Sınırlı		
	İ.B.	G.D.	B.Y.	İ.B.	G.D.	B.Y.	İ.B.	G.D.	B.Y.	İ.B.	G.D.	B.Y.
	Toplam			Toplam			Toplam			Toplam		
1-5	3	1	2	2.5	1	1.5	2.5	1	1.5	2.5	1	1.5
6-10	3.5	1	2.5	3	1	2	3	1	2	3	1	2
11-15	4.5	1.5	3	3.5	1	2.5	3	1	2	3	1	2
16-25	5.5	2	3.5	4.5	1.5	3	3.5	1	2.5	3	1	2
26-45	7	2.5	4.5	5.5	2	3.5	4	1.5	2.5	3	1	2
46-65	8	3	5	6	2	4	4.5	1.5	3	3.5	1	2.5
66-85	9	3	6	7	2.5	4.5	5	1.5	3.5	3.5	1	2.5

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

86-125	11	4	7	8	2,5	5,5	5,5	2	3,5	4	1,5	2,5
126-175	12	4	8	9	3	6	6	2	4	4,5	1,5	3
176-275	13	4,5	8,5	10	3,5	6,5	7	2,5	4,5	5	1,5	3,5
276-425	15	5	10	11	3,5	7,5	8	2,5	5,5	5,5	1,5	4
426-625	16	5,5	10,5	12	4	8	9	3	6	6	2	4
626-875	17	6	11	13	4,5	8,5	10	3,5	6,5	6,5	2	4,5
876-1175	19	6,5	12,5	15	5	10	11	3,5	7,5	7	2,5	4,5
1176-1550	20	6,5	13,5	16	5,5	10,5	12	4	8	7,5	2,5	5
1551-2025	21	7	14	17	5,5	11,5	12	4	8	8	2,5	5,5
2026-2675	23	8	15	18	6	12	13	4,5	8,5	8,5	3	5,5
2676-3450	25	8,5	16,5	19	6,5	12,5	14	4,5	9,5	9	3	6
3451-4350	27	9	18	20	6,5	13,5	15	5	10	10	3,5	6,5
4351-5450	28	9,5	18,5	21	7	14	16	5,5	10,5	11	3,5	7,5
5451-6800	30	10	20	23	7,5	15,5	17	5,5	11,5	12	4	8
6801-8500	32	11	21	25	8,5	16,5	19	6,5	12,5	13	4,5	8,5
8501-10700	34	11,5	22,5	27	9	18	20	6,5	13,5	14	4,5	9,5
>10700	Yukarıdaki ilerlemeye benzer şekilde hesaplanacaktır.											

2.2. Gözetim denetimleri için, ilk belgelendirme denetim süresinin yaklaşık 1/3'ü, yeniden belgelendirme denetimleri için; 2/3'ü ayrılır.

2.3. Denetim sayısında, aşağıdaki durumlar söz konusu olursa azaltma veya artırma yapılabilir. Hiçbir durumda azaltma ve artırma oranı %30'u geçemez.

2.4. Karmaşıklık kategorisinin sınırlı ve özel olarak belirlenmesi durumunda, ilgili kuruluşun denetim sürelerinin hesaplanmasında hangi karmaşıklık kategorisine dahil edileceği, görevlendirilen Baş denetçi tarafından, yapılacak inceleme ve değerlendirme sonucuna göre belirlenir ve Planlama Sorumlusuna bildirilir.

2.5. Azaltma faktörleri:

- Çalışan sayısına göre çok küçük iş yeri alanı (örn: sadece ofis)
- Yönetim sisteminin olgunluğu
- Basit görevler, aynı işi yapan çalışan sayısının fazlalığı
- Kombine/entegre denetim
- Düşük risk taşıyan prosesler olması,
- Yönetim sisteminin olgunluğu
- Müşteri yönetim sistemi hakkında önceden bilgi sahibi olma (Örneğin aynı BK tarafından başka standard için sertifika)
- Belgelendirme için müşterinin hazırlığı (Örneğin zaten başka bir 3.tarafça programınca tanınma veya belgelendirilme)
- Yüksek düzeyde otomasyon
- Satış elemanı, sürücüler, servis personeli gibi çok sayıda 'saha dışında' çalışan personel içermesi durumunda ve kayıtların gözden geçirilmesi yoluyla sistem ile faaliyetlerinin uygunluğu büyük ölçüde denetlenmesi

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

- Benzer ve tekrarlayan faaliyetler içeren süreçler
- Düşük karmaşıklıkta benzer faaliyetlerin tüm vardiyalarda benzer şekilde yapıldığına ilişkin delirin olması
- Personelin önemli bir kısmının benzer ve basit işlevi yürütmesi. Kapsamda tekrar eden süreçler

2.6. Arttırma faktörleri:

- İşin yapıldığı bir veya birden fazla bina ya da lokasyondaki karmaşık lojistik aktiviteleri
- Birden fazla dil konuşan çalışanların varlığı
- Çalışan sayısına oranla çok büyük olan sahalar (örn: ormanlık arazi)
- Yüksek derecede yasal düzenlemeler ▪ Yüksek karmaşıklıkta prosesler veya benzersiz şekilde çok sayıda kendine özgü faaliyetler içeren sistem
- Rutin olarak gerçekleştirilen gece vardiyalarının denetlenmesi
- Sanayi sektöründe tipik olanla karşılaştırıldığında daha duyarlı alıcı ortamın olması
- İlgili tarafların görüşleri
- Denetim süresini arttırmayı gerektiren indirekt etkenler (örn: yerel yetkililerle veya şirket merkez ofisleriyle olan ilişkiler)
- Sektöre has ek/sıra dışı çevresel boyutlar
- Sektöre has ek/sıra dışı çevresel izinler/kurallar
- Ek ve olağan dışı çevresel konular veya sektör için düzenlenen koşullar
- Kuruluşun katkıda bulunduğu olaylar, kaza ve acil durumlar, önceki çevre sorunlarının sonucu olarak ortaya çıkan ya da çıkabilecek çevre kazaları riskleri ve etkileri
- Olgunlaşmamış yönetim sistemi
- Yönetim sistemi belgelendirmesine tabi kalıcı saha(lar)nın faaliyetlerinin uygunluğu için geçici sahaların ziyaretini gerektiren faaliyetleri
- Dış Kaynaklı Prosesler ve fonksiyonların olması

3. ISO 45001 denetimleri için denetim süreleri, aşağıdaki kriterlere göre belirlenir:

Tablo İSGYS.1

İSG riskinin karmaşıklık kategorisi	İş Sektörü
Yüksek	<ul style="list-style-type: none"> • balıkçılık (açık deniz, kıyı tarama ve dalış) • madencilik ve taş ocakçılığı • kok kömürü ve rafine petrol ürünleri imalatı • petrol ve gaz çıkarma • deri ve deri ürünlerinin tabaklanması • tekstil ve giyim eşyalarının boyanması • kağıt geri dönüşüm işlemleri de dahil olmak üzere kağıt • üretiminin hamurlaştırma kısmı • petrol arıtma • kimyasallar (pestisitler, pil ve akümülatör imalatı dahil) ve farmasötikler • fiberglas üretimi • gaz üretimi, depolanması ve dağıtımı • elektrik üretimi ve dağıtımı • NÜKLEER • büyük miktarlarda tehlikeli maddenin depolanması • seramik, beton, çimento, kireç, alçı vb. metalik olmayan işleme ve ürünler. • metallerin birincil üretimi • sıcak ve soğuk şekillendirme ve metal imalatı • metal yapıların imalatı ve montajı

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

	<ul style="list-style-type: none"> • tersaneler (faaliyetlere bağlı olarak orta düzeyde olabilir) • havacılık ve uzay endüstrisi • otomotiv endüstrisi • silah ve patlayıcı imalatı • tehlikeli atıkların geri dönüşümü • tehlikeli ve tehlikesiz atık işleme, örneğin yakma vb. • atık su ve kanalizasyon işleme • endüstriyel ve sivil inşaat ve yıkım (elektrik, hidrolik ve klima tesisatı) • faaliyetleri ile bina tamamlama dahil) • mezbahalar • tehlikeli malların taşınması ve dağıtımı (kara, hava ve su yoluyla) • savunma faaliyetleri/kriz yönetimi • sağlık/hastaneler/veterinerlik/sosyal işler
Orta	<ul style="list-style-type: none"> • su ürünleri yetiştiriciliği (her türlü su ortamında bitki hayvanların yetiştirilmesi, yetiştirilmesi ve hasat edilmesi) • balıkçılık (açık deniz balıkçılığı yüksektir) • çiftçilik/ormancılık (faaliyetlere bağlı olarak yüksek olabilir) • gıda, içecek ve tütün - işleme • boyama hariç tekstil ve giyim eşyası • tabaklama hariç deri ve deri ürünleri • tahta imalatı, ahşabın işlenmesi/emprenye edilmesi dahil ahşap ve • ahşap ürünlerin • kağıt üretimi ve kağıt hamuru hariç kağıt ürünleri • metalik olmayan işleme ve cam, seramik, kil vb. ürünleri kapsayan ürünler • genel makine mühendisliği montajı • metalik ürünlerin imalatı • birincil üretim ve genel makine mühendisliği hariç metal fabrikasyon ürünler için yüzey ve diğer kimyasal bazlı işlemler (işleme ve bileşenin boyutuna bağlı olarak yüksek olabilir) • elektronik endüstrisi için çıplak baskılı devre kartları üretimi • kauçuk ve plastik enjeksiyon kalıplama, şekillendirme ve montaj • elektrikli ve elektronik ekipman montajı • ulaşım ekipmanı imalatı ve bunların onarımı - karayolu, demiryolu ve havayolu (ekipmanın boyutuna bağlı olarak yüksek olabilir) • geri dönüşüm, kompostlama, düzenli depolama (tehlikeli olmayan atıklar için) • nehir yönetimi de dahil olmak üzere su çıkarma, arıtma ve dağıtım • (ticari atık su arıtmanın yüksek olarak derecelendirildiğine dikkat edin) • fosil yakıt toptan ve perakende satışı (yakıt miktarına bağlı olarak yüksek olabilir) • yolcu taşımacılığı (hava, kara ve deniz yoluyla) • Tehlikeli olmayan malların taşınması ve dağıtımı (kara, hava ve su yoluyla) • endüstriyel temizlik, hijyen , kuru temizleme normalde genel iş • hizmetlerinin parçasıdır • Doğal ve teknik bilimlerde araştırma ve geliştirme (iş sektörüne bağlı olarak yüksek olabilir). Teknik test ve laboratuvarlar • oteller, eğlence hizmetleri ve kişisel hizmetler restoranlar hariç • eğitim hizmetleri (öğretim faaliyetlerinin amacına bağlı olarak yüksek veya düşük olabilir)
Düşük	<ul style="list-style-type: none"> • kurumsal faaliyetler ve yönetim, holding şirketlerinin merkezi ve yönetimi • toptan ve perakende (ürüne bağlı olarak orta veya yüksek olabilir, örneğin yakıt) • endüstriyel temizlik, hijyenik temizlik, kuru temizleme ve eğitim hizmetleri hariç genel iş hizmetleri). • nakliye ve dağıtım - yönetilecek gerçek bir filo olmadan yönetim hizmetleri • mühendislik hizmetleri (hizmetlerin türüne bağlı olarak orta düzeyde olabilir) • telekomünikasyon ve postane hizmetleri • restoranlar ve kamp yerleri • ticari emlak acentesi, emlak yönetimi • sosyal ve beşeri bilimler alanında araştırma ve geliştirme • kamu yönetimi, yerel yönetimler finans kurumları, reklam ajansı

İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri Etkif Personel Sayısı, İSG Riskinin Karmaşıklık Kategorisi ve Denetim zamanı Arasındaki İlişkiler (yalnızca İlk Denetim- Aşama 1 + Aşama 2)

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

Etkif Personel Sayısı	Yüksek Risk			Orta Risk			Düşük Risk		
	I.B.	G.D.	BY	I.B.	G.D.	BY	I.B.	G.D.	BY
	Toplam			Toplam			Toplam		
1-5	3	1	2	2.5	1	1.5	2.5	1	1.5
6-10	3.5	1	2.5	3	1	2	3	1	2
11-15	4.5	1.5	3	3.5	1	2.5	3	1	2
16-25	5.5	2	3.5	4.5	1.5	3	3.5	1	2.5
26-45	7	2.5	4.5	5.5	2	3.5	4	1.5	2.5
46-65	8	2.5	5.5	6	2	4	4.5	1.5	3
66-85	9	3	6	7	2.5	4.5	5	1.5	3.5
86-125	11	3.5	7.5	8	2.5	5.5	5.5	2	3.5
126-175	12	4	8	9	3	6	6	2	4
176-275	13	4.5	8.5	10	3.5	6.5	7	2.5	4.5
276-425	15	5	10	11	3.5	7.5	8	2.5	5.5
426-625	16	5.5	10.5	12	4	8	9	3	6
626-875	17	5.5	11.5	13	4.5	8.5	10	3.5	6.5
876-1175	19	6.5	12.5	15	5	10	11	3.5	7.5
1176-1550	20	6.5	13.5	16	5.5	10.5	12	4	8
1551-2025	21	7	14	17	5.5	11.5	12	4	8
2026-2675	23	7.5	15.5	18	6	12	13	4.5	8.5
2676-3450	25	8.5	16.5	19	6.5	12.5	14	4.5	9.5
3451-4350	27	9	18	20	6.5	13.5	15	5	10
4351-5450	28	9.5	18.5	21	7	14	16	5.5	10.5
5451-6800	30	10	20	23	7.5	15.5	17	5.5	11.5
6801-8500	32	10.5	21.5	25	8.5	16.5	19	6.5	12.5
8501-10700	34	11.5	22.5	27	9	18	20	6.5	13.5
>10700	Yukarıda verilen ilerlemeyi takip ediniz.								

IAF MD5 'ten yararlanılmıştır.

Bu Prosedürde belirtilen hükümler, bir kuruluştaki denetimin süresini temelden etkileyen İSG risklerinin niteliğine ve ağırlığına bağlı olarak İSG riskleri konusunda üç temel karmaşıklık kategorisine dayanmaktadır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir:

- **Yüksek** - önemli nitelikte ve ağırlıktaki İSG riskleri (genelde inşaat sanayi, ağır imalat veya işleme gibi sektörlerde çalışan kuruluşlar),
- **Orta** - orta nitelikte ve ağırlıktaki İSG riskleri (genelde bazı önemli riskler barındıran hafif imalat sanayii kuruluşları) ve
- **Düşük** - düşük nitelikte ve ağırlıktaki İSG riskleri (genelde ofiste çalışan kuruluşlar),

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

Tablo İSGYS.1, İSG risklerinin yukarıda belirtilen üç karmaşıklık kategorisini kapsamaktadır.

Tablo İSGYS.2, İSG risklerinin yukarıda belirtilen üç karmaşıklık kategorisi ile genel olarak bu kategorilere girecek sanayi sektörleri arasındaki bağlantıyı ortaya koymaktadır.

UAC BELGELENDİRME, spesifik bir sektördeki tüm kuruluşların, her zaman aynı İSG risk kategorisine girmeyeceğini göz önünde bulundurur.

UAC BELGELENDİRME, İSG risklerinin karmaşıklık kategorilerinin belirlenmesinde, gözden geçirme aşamasında, kuruluşun spesifik faaliyetlerinin dikkate

alınmasını sağlar.

Örneğin, gemi inşa sektöründeki çok sayıda işletmenin “yüksek riskli” olarak sınıflandırılması gerekse de, daha az karmaşık faaliyetlerle yalnızca karbon elyafından küçük tekneleri olan bir kuruluş “orta” şeklinde sınıflandırılabilir.

UAC BELGELENDİRME, spesifik bir iş sektöründe bir kuruluşun İSG risklerinin karmaşıklık kategorisini düşürdüğü tüm durumları kayıt altına alır. Bir kuruluşun İSG riskinin karmaşıklık kategorisi, İSGYS’ nin riski kontrol edememesinin sonuçları ile de bağlantılı olabilir.

- ❖ **Yüksek-** riski yönetememenin hayatı riske atabildiği veya ağır yaralanma ya da hastalıkla sonuçlanabildiği durumlar,
- ❖ **Orta-** riski yönetememenin yaralanma veya hastalıkla sonuçlanabileceği durumlar ve,
- ❖ **Düşük-** riski yönetememenin hafif yaralanma veya hastalıkla sonuçlanabileceği durumlar.

İSGYS denetim zamanını düzenlemelerine ilişkin faktörler ile dikkate alınması gereken ilave faktörler aşağıdaki hususları kapsar:

3.1 İSGYS denetim artırma faktörleri:

- Çalışmanın yürütüldüğü birden fazla bina veya yerleşkeyi içeren karmaşık lojistik; örneğin ayrı bir Tasarım Merkezi,
- Birden fazla dilde konuşan personel (tercüman/tercümanlar gerektiren veya denetçilerin bağımsız şekilde çalışmasını engelleyen),
- Personel sayısı için çok geniş saha olması (örneğin bir orman),
- Yüksek yasal düzenleme seviyesi (örneğin havacılık, nükleer enerji, rafineri ve kimya sanayi, balıkçı tekneleri, madencilik, gıda, ilaç vs.),
- Sistemin son derece karmaşık prosesleri veya nispeten yüksek sayıda benzersiz faaliyetleri kapsamı,
- Yönetim sistemi belgelendirmesine tabi olan kalıcı sahaların veya faaliyetlerinin uygunluğunun doğrulanması için geçici sahaların ziyaret edilmesini gerektiren faaliyetler,
- İlgili tarafların görüşleri,
- İş sektörü ortalamasının üzerinde olan kaza ve mesleki hastalık oranı,
- Kuruluş sahasında kamusal birimlerin hazır bulunması (örneğin hastaneler, okullar, havaalanları, limanlar, tren istasyonları, toplu ulaşım),
- Kuruluşun İSG ile ilgili yasal kovuşturmalara tabi olması (ilgili riskin ağırlığına ve etkisine bağlı olarak),
- Karmaşıklıkta veya İSG risklerinde (örneğin rafinerilerin, kimya tesislerinin, çelik imalatı tesislerinin ve diğer büyük endüstri komplekslerinin periyodik olarak kapatılması veya darboğaza girmesi) bir artışa neden olan çok sayıda alt yüklenici şirketlerin ve bunların işçilerinin yüksek seviyedeki geçici varlığı,
- Geçerli ulusal mevzuat ve/veya risk değerlendirme dokümanları uyarınca tesisi, büyük endüstriyel kaza riskine maruz bırakan miktarlarda tehlikeli maddelerin varlığı,

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

- Ana sahanın bulunduğu ülkeden farklı ülkelerde kapsama dahil olan sahaları bulunan kuruluş (mevzuat ve dil iyi bilinmiyorsa).

3.2 İSGYS denetim azaltma faktörleri:

- Yönetim sisteminin olgunluğu,
- Müşteri kuruluşun yönetim sistemi hakkında önceden bilgi sahibi olunması (örneğin aynı belgelendirme kuruluşu tarafından hali hazırda başka bir gönüllü İSGYS programı kapsamında belgelendirilmiş olması),
- Müşterinin İSG belgelendirmesine hazırlıklı olması (örneğin zorunlu bir resmi İSGYS programı kapsamında hali hazırda yasal otorite tarafından periyodik denetimlere tabi olması),
- Personel sayısı için çok küçük saha olması (örneğin yalnızca ofis kompleksi).
- Müşterinin sistemi, prosesleri ve ürünleri/hizmetleri ile ilgili tüm atıflar dikkate alınır ve etkin bir denetim için daha kısa veya daha uzun denetim zamanını doğrulayabilecek faktörler için adil bir düzenleme yapılır.

Denetim zamanını arttırmayı gerektirecek ilave faktörler, azaltmayı gerektirecek faktörler tarafından telafi edilebilir. Denetim zamanında yapılacak arttırma ve azaltmalarla ilgili şartlar ile bağlantılı olarak alınan her türlü karar kaydedilir.

3.3 Asgari Gözetim ve Yeniden Belgelendirme Denetim Süresinin Hesaplanması Asgari gözetim denetim süresi, en az 1 denetim gününü kapsamak suretiyle (A ve B kategorileri için 0,5 denetim günü), ilk belgelendirme denetim süresinin üçte biri kadardır. Asgari yeniden belgelendirme denetim süresi, en az 1 denetim gününü kapsamak suretiyle (A ve B kategorileri için 0,5 denetim günü), ilk belgelendirme denetim süresinin üçte ikisi kadardır. Uygun şekilde dokümanite edilmesi ve gerekçelendirilmesi halinde daha az karmaşık olan bir kuruluş (çalışan sayısı, kuruluşun büyüklüğü ve/veya ürün hacmi bağlamında ya da asgari ilk denetim süresi 1.5 denetim gününden daha az olan kategoriler içerisinde kalan kuruluşlar) için asgari süre azaltılabilir.

4. Entegre yönetim sistemi denetimleri için denetim süreleri, aşağıdaki kriterlere göre belirlenir:

4.1. Entegre yönetim sistemlerinin denetimi, denetimin kapsadığı standartların en az bir tanesinde yetkin Baş denetçi tarafından yönetilir.

4.2. Yeterli denetim zamanı, denetimin kapsadığı yönetim sistemi standartları için müşteri kuruluşun yönetim sisteminin tam ve etkin denetimini başarıyla tamamlayacak şekilde ve aşağıda belirtilen yöntem doğrultusunda belirlenir:

4.2.1. UAC tarafından, entegre yönetim sisteminin kapsadığı (2) iki veya daha fazla yönetim sistemi standardı denetimi için denetim zamanını belirlemek amacıyla:

- a) Her bir yönetim sistemi standardı için gerekli denetim zamanı ayrı olarak hesaplanır (her bir standart için, ilgili uygulama dokümanı/şeması ile sağlanan tüm ilgili faktörler, örn: IAF MD5, ISO/TS 22003, ISO/IEC 27006),
- b) Tekli denetimlerin toplamı eklenerek, entegre yönetim sisteminin denetim zamanı için başlangıç noktası olan T hesaplanır (örn: $T = A + B + C$),
- c) Gereken/talep edilen durumlarda, denetim için gerekli olan zamanı artıracak ya da azaltacak (Bkz. Ek 1) olan faktörleri hesaba katılır.

Ek 1 - Denetim Süresinin Azalması

on Yüz des i %	100	0	5	10	15	20
-------------------------	-----	---	---	----	----	----

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

80	0	5	10	15	15
60	0	5	10	10	10
40	0	5	5	5	5
20	0	0	0	0	0
0	0	20	60	80	100

Entegre denetim gerçekleştirme yeteneği %

Dikey eksen: Denetlenen müşteri kuruluşun çok yönlü sorulara cevap verebilme yeteneğinin dikkate alındığı yönetim sistemi entegrasyon düzeyi, sınırlı olmamak kaydıyla aşağıdaki gibi nitelenmektedir:

1. Uygun olarak, gelişme düzeyinde başarı sağlamak için çalışma talimatları dahil entegre doküman seti,
2. İş stratejisi ve planının tamamını dikkate alan yönetimin gözden geçirmeleri,
3. İç denetimlere entegre yaklaşım,
4. Politika ve hedeflere entegre yaklaşım,
5. Sistem proseslerine entegre yaklaşım,
6. Gelişim mekanizmalarına entegre yaklaşım, (düzeltici faaliyet; ölçme ve sürekli iyileştirme) ve
7. Entegre yönetim desteği ve sorumlulukları.

UAC, müşteri kuruluşun yönetim sisteminin yukarıdaki kriterleri hangi ölçüde karşıladığına yönelik entegrasyon düzey yüzdesine karar verir.

Yatay eksen: Denetim ekibi üyelerinin bireysel nitelendirilmeleri için yüzde olarak verilen ölçüye ulaşmak amacıyla, oran olarak verilen ölçü 100 ile çarpılır:

$$\frac{100 ((X1-1) + (X2-1) + (X3-1) + (Xn-1))}{Z(Y-1)}$$

X1, 2, 3...n; entegre denetimin kapsamıyla ilgili Denetçinin nitelendirildiği standart sayısı;

Y; entegre denetimin kapsadığı yönetim sistem standartları sayısı;

Z; Denetçi sayısı.

Örnek:

Üç Denetçiden oluşan entegre denetim ekibi, üç farklı yönetim sistem standardını kapsıyor. Bir Denetçi üç standardın tamamında nitelendirilmiş, bir Denetçi standartların ikisinde nitelendirilmiş ve diğeri bir standart için nitelendirilmiş. Yatay eksen için kullanılacak yüzde:

$$100 \frac{((3-1) + (2-1) + (1-1))}{3(3-1)} = 50 \%$$

Her bir Denetçinin birden fazla denetim standardında mevcut yeterliliği nedeniyle, yukarıdaki formülde gösterilen, mümkün olan azaltma zamanı hesaplanmıştır. Azaltma zamanı, aşağıdakileri içermektedir:

1. Bir açılış ve bir kapanış toplantısı nedeniyle azaltma,
2. Bir entegre denetim raporu hazırlanması sebebiyle azaltma,

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

3. Optimize lojistikte azaltma,
4. Denetim ekibi toplantılarından azaltma ve
5. Denetim ortak unsurlarında eşzamanlı azaltma, örn: doküman kontrolü.

A. Azaltma faktörü, bunlarla kısıtlı kalmamak kaydıyla aşağıdakileri içerebilir:

- i) Yönetim sistemi entegre edilen müşteri kuruluşun ölçeği,
- ii) Müşteri kuruluşun personelinin, birden fazla yönetim standardına ilişkin sorulara cevap verebilme yeteneği ve
- iii) Birden fazla yönetim sistemi standardının denetimine uzman Denetçilerin müsaitlik durumu.

B. Artırma faktörü, bunlarla kısıtlı kalmamak kaydıyla aşağıdakileri içerecektir:

- i) Tekil yönetim sistemi denetimleri ile karşılaştırılınca entegre yönetim sistemi denetiminin karmaşıklığı.
- ii) Müşteri kuruluşun yönetim sisteminin belirtilen entegrasyon seviyesine dayalı entegre yönetim sisteminin süresi, entegrasyon seviyesinin ilk etapta ve sonraki denetimlerde olan doğrulamalara göre değiştirilebilir.

4.2.2. Entegre yönetim sistemi denetiminde, uygulanacak azaltma veya arttırmalar %20'den fazla olamaz.

4.2.3. Azaltma veya arttırmalar olması durumunda gerekçeleri kayıt altına alınır.

5. Genel olarak dikkat edilecek hususlar

5.1. Denetim zamanı

5.1.1. Denetim zamanı hesaplanırken mevsimlik işçiler, part time çalışanlar ve taşeronlar, tam zamanlı personel olarak değerlendirilir ve müşteri kuruluşun çalışan sayısına doğrudan eklenir.

5.1.2. Her türden denetim için denetim zamanı müşterinin alanında (fiziksel veya sanal) toplam geçirilen zaman ile müşteri personeli ile etkileşim ve rapor yazımı, planlama, doküman inceleme ile diğer yerlerde geçirilen toplam zamanı kapsamaktadır.

5.1.3. Bir yönetim sistemi belgelendirme denetimi süresi, denetim zamanının en az %80'i olmalıdır. Bu ilk belgelendirme, gözetim ve yeniden belgelendirme denetimleri için geçerlidir. Planlama ve/veya rapor yazımı için ilave denetim süresi gerekli olduğunda, bu yerinde yönetim sistemleri belgelendirme denetimleri süresini azaltmak için gerekçe olmamaktadır.

5.1.4. Seyahat (Yolda veya sahalar arasında) ve molalar, sahadaki yönetim sistemi belgelendirme denetimleri zamanına dahil değildir.

5.1.5. Denetçi olarak atanmayan herhangi bir ekip üyesi tarafından harcanan süre (yani, Teknik Uzmanlar, Çevirmenler, Tercümanlar, Gözlemciler ve Denetçi eğitimi alanlar) denetim zamanı olarak sayılmaz.

5.1.6.UAC, sözleşmenin bir parçası olarak denetim zamanı belirlenmesi ve gerekçesini müşteri kuruluşa ve talep olması halinde Akreditasyon Kuruluşuna sunar.

5.2. Denetim gün/leri

5.2.1. Tablo 1 ve Tablo 2'deki denetim zamanları, hesaplanan yönetim sistemleri belgelendirme denetimlerinde ortalama denetim zamanını belirtir. Tablo 1 ve Tablo 2'deki denetim ile aynı toplam gün sayısını elde etmek için, seyahat, öğle tatili ve çalışma saatleri için yerel mevzuata uymak üzere gün sayısında ulusal ayarlamalar gerekli olabilir.

5.2.2. Ayrılan denetim günü sayısı, çalışma gününde daha uzun saatler programlayarak planlama aşamalarında azaltılmayacaktır. Bir iş gününde ek saatler gerektirebilen vardiya faaliyetlerinin etkin

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

denetimini sağlamak için istisna yapılabilir.

5.2.3. Hesaplama sonrakı sonuç, bir ondalık sayı ise, gün sayısı en yakın yarım güne yuvarlanır (örn: 5,3 denetim günü 5,5 denetim günü, 5,2 denetim günü ise 5 denetim günü olur).

5.2.4. Denetim etkinliğini sağlamak için UAC, denetim ekibinin kompozisyon ve boyutunu da göz önüne almaktadır (örneğin 2 Denetçi ile ½ gün 1 Denetçi ya da bir Başdenetçi ile 1 gün denetim kadar etkili olmayabilir ve bir Teknik Uzman eşliğinde 1 gün Teknik Uzman olmayan 1 günlük denetimden daha etkilidir).

5.3. Efektif personel sayısının belirlenmesi

5.3.1. Efektif personel sayısı, yönetim sistemlerinin denetim zamanının hesaplanması için bir temel oluşturur. Efektif personel sayısını belirlemek için dikkate alınacak hususlar arasında yarı zamanlı personel ve kısmi kapsamda çalışanlar, vardiya, idari ve ofis personelinin tüm kategorileri, tekrarlayan prosesler ve bazı ülkelerde çok sayıda istihdam edilen vasıfsız çalışanlar bulunmaktadır.

5.4. Vardiyalı Çalışanlar İçin Efektif Personel Sayısının Belirlenmesi

5.4.1. Vardiyalı çalışanlar için efektif sayı, denetimin gerçekleştiği zamandaki/ana vardiyadaki çalışan sayısı esas alınarak hesaplanır. Ürün veya hizmet gerçekleştirme proseslerinin vardiya esasına göre işlediği durumlarda UAC, her vardiyadaki denetim kapsamına, her vardiyada yapılan işlemlere ve müşteri kuruluş tarafından gösterilmiş vardiya kontrol seviyesine göre planlama yapmaktadır. Uygulamayı etkin bir şekilde denetlemek için en az bir vardiya denetlenir. Diğer vardiyaların (örneğin normal çalışma saatleri dışında olanlar) denetlenmesinin gerekçesi dokümanite edilir.

5.5. Yarı Zamanlı Ve Kısmi/Mevsimlik Kapsamda Çalışanlar İçin Efektif Personel Sayısının Belirlenmesi

Yarı zamanlı ve geçici çalışanlar (taşeronlar dahil), denetim zamanı hesabına dahil edilir. Bu hesabın yapılmasında, çalışanın ne kadar zaman çalıştığına oranlanması esastır. Hesaplama, aşağıdaki formül uyarınca yapılır:

Efektif çalışan sayısı= Belirtilen çalışan sayısı*(Çalışma zamanı/Çalışılması mümkün olan toplam zaman)

Örneğin;

- Yarı zamanlı olarak çalışan 36 personel varsa, $36/2=18$ personel, efektif çalışan olarak,
- Yılın sadece 3 ayı çalışan 1200 personel, $1200*3/12=300$ efektif çalışan olarak,
- Haftada 5 iş günü olan bir kuruluşta, haftada 3 gün çalışan 20 personel $20*3/5=12$ efektif çalışan olarak,

hesaba katılabilir.

5.6. Kapsamda Tekrar Eden Proseslerde Çalışanlar İçin Efektif Personel Sayısının Belirlenmesi

5.6.1. Personelin yüksek oranının tekrarlandığı kabul edilen bazı faaliyetler/pozisyonları (örneğin temizlikçiler, güvenlik, ulaşım, satış, çağrı merkezleri, vb.) gerçekleştirdiğinde, belgelendirme kapsamında şirket bazında tutarlı ve sürekli uygulanan personel sayısında azaltmaya izin verilir. Azaltma için uygulanan yöntemler, faaliyetler/pozisyonların risklerinin göz önüne alındığını içerecek şekilde dokümanite edilir.

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

3.6.2 Tekrarlı Ve Basit İşlerde Çalışanlar İçin Etkif Personel Sayısının Belirlenmesi: Tekrar eden işlerde (örneğin satış ekibi, çağrı merkezi çalışanları, inşaat işçileri, üretimde çalışan mavi yaka vb.) istihdam edilmiş personel için gerekçelendirmek ve hangi departmanda olduğu belirtilmek şartı ile en fazla 50% oranında indirim yapılabilir.

Lojistik sektöründe, nakliye şirketlerinde çalışan şoförler (tehlikeli madde ve gıda gibi insan ve toplum sağlığını tehdit edecek malzeme taşımamak şartı ile), bina temizliği ve güvenlik hizmetlerinde çalışanlar vb. için 70% oranında indirim yapılabilir. İndirim uygulandığında gerekçesi ve bahsi geçen faaliyetlerdeki riskler ile ilgili bilgi dokümanete edilir.

3.6.3 Vasıfsız İşçilerin Yoğun Olarak İstihdam Edildiği Durumlar İçin Çalışanlar İçin Etkif Personel Sayısının Belirlenmesi: Sadece ISO 9001 ve ISO 14001 için geçerli olacak şekilde, çok düşük teknolojiye dayalı geçici işlerde (örneğin tarım) vasıfsız çalışan sayısında en fazla 70% oranında indirim yapılabilir.

3.6.4 Destek Proseslerde Çalışanlar - İdari Personel İçin Etkif Personel Sayısının Belirlenmesi: Yönetim sisteminin hedefleri ile doğrudan ilişkisi olmayan ancak destek proseslerde (ör. finans, idari işler vb.) çalışan personel, idari personel olarak kabul edilir ve en fazla 70% oranında indirim yapılabilir. Ancak ISO 45001 kapsamında bu indirim uygulanamaz.

3.6.5 Denetim Sahasında Bulunmayan Çalışanlar İçin Etkif Personel Sayısının Belirlenmesi: Denetim sahalarında çalışmayan, yani taşeron sahasında çalışan personelde 70% oranında indirim yapılabilir. Bu indirim ISO 45001 için geçerli değildir.

UAC, normal çalışma saatleri ve çeşitli değişim modellerini denetleme ihtiyacı da dahil olmak üzere, müşteri faaliyetlerinin tam kapsamında yönetim sisteminin etkin bir şekilde uygulanmasını değerlendirecek denetim zamanını belirler. Bu konuda müşteri ile mutabakat sağlanır.

5.7. Geçici vasıfsız personel kullanımında çalışan personel sayısının belirlenmesi

5.7.1. Geçici ve vasıfsız personel kullanımı, normalde otomatik prosesler yerine çok sayıda geçici vasıfsız personel istihdam edildiği, teknoloji seviyesi düşük ülkelerde geçerlidir. Böyle durumlarda, efektif personel sayısında bir azaltma yapılabilir, fakat proseslerin dikkate alınması çalışan sayısından daha önemlidir. Bunu yapmak için gerekçe kaydedilir ve talep edilmesi halinde Akreditasyon Kuruluşuna sunulur.

Sadece ISO 9001 ve ISO 14001 için geçerli olacak şekilde, çok düşük teknolojiye dayalı geçici işlerde (örneğin tarım) vasıfsız çalışan sayısında en fazla 70% oranında indirim yapılabilir.

5.8. Uzaktan web tabanlı denetim sürelerinin belirlenmesi

5.8.1. Belgelendirme denetimleri; interaktif web tabanlı işbirliği, web toplantıları, telekonferans ve/veya müşterinin işlemlerinin elektronik doğrulaması gibi uzaktan denetim tekniklerini içerebilir. Bu faaliyetler, denetim planında tespit edilir ve harcanan zaman, denetimlerde toplam zamana katkı olarak kabul edilebilir. Uzaktan denetim faaliyetlerinin, yerinde denetim zamanının %30'undan fazlasını temsil ettiği bir denetim planlanırsa, bunu yapmak için gerekçe kaydedilir ve talep edilmesi halinde Akreditasyon Kuruluşuna sunulur.

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

5.9. Geçici sahalar için denetim sürelerinin belirlenmesi

5.9.1. Ürün veya hizmetlerini geçici sahalarda sağladığı durumlarda, bu tür sahalara, Denetim Programlarına dahil edilir.

5.9.2. Geçici sahalara, küçük servis/kurulum sahalardan büyük proje yönetimi sahalara kadar değişebilir. Bu tür sahalara ziyaret etme ve örnekleme ihtiyacı, KYS'nin ürün veya hizmet çıktısını veya ÇYS'nin müşterinin operasyonları ile ilişkili çevre boyutlarını ve etkilerini kontrol etmekte başarısızlığına ilişkin risklerin değerlendirilmesine dayalı olmaktadır. Seçilen sahalara örnekleri, faaliyetlerin türleri ve devam eden projelerin çeşitli aşamaları ve ilgili çevre boyutları ve etkileri dikkate alınarak müşterinin belgelendirme kapsamı, yeterlilik ihtiyaçları ve hizmet çeşitleri aralığını temsil etmesi sağlanır.

5.9.3. Geçici sahalara ile ilgili bilgiler, ilk belgelendirme denetiminde ve yeniden belgelendirme denetiminde alınır. Müşteri kuruluşun verdiği bilgiler doğrultusunda, hangi sahalara ziyaret edileceği belirlenir. Ziyaret edilecek sahalara karar verilirken, müşteri kuruluşun kapsamına göre en çok prosesi bulunan saha, sahanın yakınlığı, sahada gerçekleşen projenin süresi gibi kriterleri göz önünde bulundurulur.

5.9.4. Genel olarak geçici sahalara denetimleri, yerinde gerçekleştirilir. Ancak, aşağıdaki yöntemler yerinde denetim yerine alternatif olarak düşünülebilir:

- Şahsen veya telekonferans yoluyla müşteri ve/veya onun müşterisi ile görüşmeler ya da ilerleme toplantıları.
- Geçici saha faaliyetlerinin dokümanlarını ve kayıtlarını gözden geçirme.
- Yönetim sisteminin ve geçici sahalara değerlendirilmesi ile ilgili kayıtları veya diğer bilgileri içeren elektronik sitelere uzaktan erişim.
- Etkili denetimin uzaktan yapılmasını sağlayacak video ve telekonferans ve diğer teknoloji kullanımı.

6. KYS Risk Kategorileri

KYS için Tablo 1'deki risk kategorileri tanımlayıcı değildir. Bunlar sadece tetkikin risk kategorisini belirlerken kullanılırlar.

Düşük risk sınıfında tanımlanan iş faaliyetlerinde KYS için ilgili tablo kullanılarak hesaplanan tetkik süresinden daha az tetkik süresine gerek duyulması, orta risk sınıfında tanımlananlar içinse ilgili Tablo kullanılarak hesaplanan tetkik süresiyle aynı olması, yüksek riskte tanımlanan faaliyetlerin ise Tabloda hesaplanan süreden daha fazla olması, beklenir.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

4.1. Yüksek Risk

Ürün ya da hizmetin hatalı olmasının ekonomik bir yıkıma ya da yaşamı riske edecek bir sonuca sebep olduğu durumlarda. Örneğin, bunlarla sınırlı kalmamakla beraber aşağıdakileri kapsar:

Gıda; tıbbi ilaçlar, uçak/hava aracı, gemi inşa, yük taşıyan parçalar ve yapılar, karmaşık yapı faaliyeti, elektrik ve gaz ekipmanı, medikal ve sağlık hizmetleri, balıkçılık, nükleer yakıt, kimyasallar, kimyasal ürünler ve elyaflar.

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

4.2. Orta Risk

Ürün ya da hizmetin hatalı olmasının yaralanma ya da hastalığa sebep olduğu durumlarda. Örneğin, bunlarla sınırlı kalmamakla beraber aşağıdakileri kapsar:

Taşıyıcı olmayan parçalar ve yapılar; basit yapı faaliyetleri; temel metaller ve fabrikasyon ürünleri; metal olmayan ürünler; mobilya; optik ekipmanalar; eğlence ve kişisel hizmetler

4.3. Düşük Risk

Ürün ya da hizmetin hatalı olmasının yaralanma ya da bir hastalığa sebep olmadığı durumlarda. Örnekler, bunlarla sınırlı kalmamakla beraber aşağıdakileri kapsar:

Tekstillere ve giyim; kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri, yayımlama; ofis hizmetleri; eğitim; perakendecilik; otel ve restoranlar.

5. ÇYS Karmaşıklık Kategorileri

IAF MD 5 rehber dokümanında tanımlanan hükümler, kuruluşun çevresel boyutlarının yapı ve büyüklüğünün temel olarak tetkik süresini etkileyen 5 karmaşıklık kategorisini temel alır.

Bunlar:

Karmaşıklık /Risk Kategorisi	Açıklama
Yüksek	Önemli nitelikte ve büyüklükte, çok sayıda çevre boyutu olan kuruluşlar (çoğu çevre boyutu önemli çevresel etkisi olan, genellikle üretim ya da işleme türü kuruluşlar)
Orta	Ortalama nitelikte ve büyüklükte, orta sayıda çevre boyutu olan kuruluşlar (bazı çevre boyutlarının önemli çevresel etkisi olan, tipik üretim kuruluşları)
Düşük	Düşük nitelikte ve büyüklükte, az sayıda çevre boyutu olan kuruluşlar (az miktarda çevre boyutunun önemli çevresel etkisi olan, genellikle montaj yapan kuruluşlar)
Sınırlı	Sınırlı nitelikte ve büyüklükte, sınırlı sayıda çevre boyutu olan kuruluşlar (ofis türü faaliyet yapan kuruluşlar)
Özel durumlar	Bunlar tetkik planlama aşamasında ek ve özel değerlendirme gerektirir

NOT: Her ne kadar kimya sektöründeki bir kuruluşun “Yüksek Karmaşıklık” kategorisinde sınıflandırılması gerekse de kimyasal reaksiyondan ya da emisyonlardan ve/veya ticari işlemlerden uzak, yalnızca karıştırma işi yapan bir kuruluş “orta” hatta “düşük karmaşıklık” kategorisinde sınıflandırılabilir.

Tetkik için harcanacak zamanların belirlenmesinde; kuruluşun faaliyet gösterdiği sanayi sektörünün yukarıdaki beş karmaşıklık kategorisinden hangisine dahil olduğu “Tablo 5 ÇYS İş Sektörleri ve Karmaşıklık/Risk Kategorileri Arasındaki İlişki” ile tespit edilecektir.

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

6. Denetim Sürelerinin Belirlenmesi İçin Metodoloji

İlk belgelendirme tetkik (Aşama 1 + Aşama 2) süresinin hesaplanmasında temel olarak kullanılacak yöntem, KYS ve ÇYS tetkikleri için sırasıyla Tablo 3 ve Tablo 4'deki sayıların, karmaşıklık/risk faktörlerinin anlaşılmasını kapsar. ISO 9001 tetkik süresinin belirlenmesi; efektif personel sayısını ve risk seviyesini temel alır, fakat minimum ya da maksimum tetkik süresini sağlamaz. ISO 14001 tetkiklerinde efektif personel sayısına ek olarak, aynı zamanda kuruluşun çevresel karmaşıklığını da temel alır ve minimum ya da maksimum tetkik süresini sağlamaz.

Azaltma ve artırma faktörleri gibi diğer faktörlerde göz önünde bulundurulur.

6.1. İlk Belgelendirme Denetimleri (Aşama 1 Ve Aşama 2)

ISO 9001–ISO 14001 belgelendirmesi 2 aşamada gerçekleştirilmektedir.

6.1.1. 1. Aşama Tetkik;

UAC; saptamış olduğu tetkik süresini ve bunun gerekçelerini "BELGELENDİRME SÖZLEŞMESİ" ile müşteriye bildirir.

KYS için Aşama 1 tetkikte tetkikinin danışmanlık kapsamına girmemesi için Aşama 1 tetkik süresi sınırlandırılmıştır. KYS için Aşama 1 tetkikleri; toplam tetkik süresinin %30'u (1/3'ü) olacak şekilde planlanır.

TÜRKAK R40.05 EK A'da tanımlanan kritik kodlardaki tetkiklerde ISO 9001 için Aşama 1 tetkiki sahada gerçekleştirilir. Diğer kritik olmayan kodlardaki tetkiklerde ise aşağıda yer alan kriterler göz önünde bulundurularak Belgelendirme Müdürü/tetkike atanan Baş Tetkikçi tarafından yapılan değerlendirme sonrası, müşteriden de onay alınarak saha tetkiki/ masa başı doküman inceleme şeklinde gerçekleştirilecek şekilde denetim planı Planlama ve Sertifikasyon Sorumlusu tarafından hazırlanır. Kritik olmayan kodlardaki tetkikler için firmalarda Aşama 1 tetkikinin yerini belirleyen parametreler;

- Kompleks proses yapısı.
- Denetlenecek şube/şantiye sayısı.
- Firma organizasyon yapısı (Aşama 2 tetkiki için belirlenmesi gereken yetki ve sorumlulukların anlaşılır olup olmaması).
- Dokümantasyon yapısının karmaşıklığı
- Aşama 2 tetkikinin yapılabilmesi için dokümantasyon yapısının yeterlilik teşkil edip etmemesi.
- Firma lokasyonu ve çevresi.
- Firma büyüklüğü.
- Yasal mevzuatlara uygunluk, ürün şartlarına uygunluk ile ilgili belirsizlikler mevcut ise.

ISO 14001 tetkiklerinde ise TÜRKAK R40.05 EK A'da tanımlanan kritik kodlardaki tetkiklerde Aşama 1 tetkiki sahada gerçekleştirilir.

6.1.2. 2. Aşama Tetkik;

Aşama 2 tetkik süresi minimum 1 tetkik günü olarak planlanır. Gerçekleştirilecek olan tetkikin saha tetkiki esnasında harcanacak olan zamanın, %30 dan daha fazlasını uzaktan denetleme faaliyetleri kaplıyor ise; bu durum tetkik planında uygun gerekçeler ile açıklanır. Uzak sahaların elektronik

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

tetkikleri, elektronik tetkikler müşteri kuruluşun sahasında (fiziksel ya da sanal) fiziksel olarak yürütülüyor olsa bile uzaktan tetkik olarak kabul edilir.

Kullanılan uzaktan tetkik tekniklerine bakılmaksızın, müşteri kuruluş bedenen en az yılda bir kez olmak üzere fiziksel olarak kuruluş nerede kurulu ise orada ziyaret edilecektir.

Tetkik için harcanacak zaman;

- İlgili yönetim sistem standardının şartları,
- Büyüklüğü karmaşıklığı, vardiyada yapılan farklı faaliyetler, vardiya sayısı ve zamanlaması
- Teknolojisi ve mevzuat bağlamı,
- Yönetim sistemi kapsamında yer alan her bir dış kaynaklı faaliyeti,
- Önceki tetkiklerin sonuçları,
- Sahaların sayısı ve çoklu sahalara ilişkin hususlar,
- Ürünler, prosesler ya da kuruluşun faaliyetleri ile ilgili riskleri,
- Birleşik, ortak ve entegre tetkikler olması,
- Kuruluşun çevre mevzuatı ve diğer şartları karşılayabilme yeterliliği (Sadece ÇYS),
- Çevre boyutlarının yapısı ve önemine bağlıdır. (Sadece ÇYS)
- Organizasyon yapısının karmaşıklığı,
- Müşteri kuruluşun dili, konuşulan ve yazılan diller,
- Müşteri hakkında belgelendirme kuruluşu tarafından alınan şikayetler,
- Müşteri organizasyonun, ürünlerinin, proseslerinin ya da yönetim sistemlerinin değişimi,
- Belgelendirme şartlarının değişimi,
- Yasal şartların değişimi,
- Akreditasyon şartlarının değişimi,
- Kuruluşun ürünleri, prosesleri veya faaliyetleri ile ilgili riskler,
- Organizasyonel performans verileri,
- Müşterinin yönetim sisteminin kapsamı ve karmaşıklığı,
- Ürünler ve prosesler,
- Hizmetler de dahil olmak üzere sektör ya da düzenleyici organizasyonların şartları,
- Tetkik ekibi içindeki her bir üyenin yeterliliği,
- Yönetim sisteminin olgunluk düzeyi,
- Örnekleme için uygunluk,
- İlgili tarafların endişeleri vb. değerlendirilerek belirlenir.

6.2. Gözetim Denetimleri

İlk 3 yıllık belgelendirme döngüsü süresince, aynı kuruluşun gözetim tetkikleri için tetkik süresi, ilk belgelendirme tetkikinde (Aşama 1 + Aşama 2) harcanan sürenin 1/3'ü olarak kabul edilir. Tetkik yılda bir kez olarak gerçekleştirilir.

UAC, her bir gözetim tetkikinin bir parçası olarak yönetim sistemlerine ilişkin güncel müşteri bilgilerini belirlemek için tetkik öncesi müşteriye bilgi güncelleme formu gönderir. Buna göre gerekli ise tetkik süresinde güncelleme yapar ve güncellenmenin gerekçelerini "TETKİK SÜRESİ BELİRLEME FORMU" na kaydeder.

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

Bu süre belirlenirken ilk belgelendirme tetkikinde gerekçeli bir azaltma yapılmış olsa bile gözetim ve yeniden belgelendirme tetkiklerinde süre belirlenirken planlama, tiplerine göre tetkik uygulama çizelgesinde belirtilen süre esas alınarak yapılmalıdır

Gözetim tetkik süresi minimum 1 tetkik günü olarak planlanır.

6.3. Yeniden Belgelendirme Denetimleri

Yeniden belgelendirme tetkiki için tetkik süresi müşterinin güncel bilgileri temel alınarak genelde kuruluşun ilk belgelendirme tetkiki (Aşama 1 + Aşama 2) için gerekli olan tetkik süresinin yaklaşık 2/3'ü olarak hesaplanır.

Denetlenen firmada geçmiş senelere göre değişiklikler varsa, bu değişikliklerin mahiyeti göz önünde bulundurularak tetkik süresi artırılabilir. Bu durum Belgelendirme Müdürü tarafından değerlendirilir. Sistem performansının gözden geçirilmesi, yeniden belgelendirme tetkikleri için tetkik süresinin bir parçasını kendi başına oluşturmaz.

Bu süre belirlenirken ilk belgelendirme tetkikinde gerekçeli bir azaltma yapılmış olsa bile gözetim ve yeniden belgelendirme tetkiklerinde süre belirlenirken planlama, tiplerine göre tetkik uygulama çizelgesinde belirtilen süre esas alınarak yapılmalıdır

Yeniden belgelendirme tetkik süresi minimum 1 tetkik günü olarak planlanır.

6.4. İkinci ve Bunu Takip Eden Bağımsız Belgelendirme Döngüleri

Madde 6'da belirtildiği gibi hesaplanır.

6.5. Özel Denetimler

Kapsam genişletme, takip tetkiki ve ön tetkikler; 1 adam/gün olarak hesaplanır. Ancak kapsam genişletme tetkikleri gözetim tetkiki ile (adam/gün süresini arttırmak kaydı ile) entegre olarak gerçekleştirilebilir.

6.6. Çok Tesisli Kuruluşlar İçin Tetkik Zamanının Belirlenmesi

Çok tesisli bir kuruluşa ait tetkik zamanı hesaplanırken, örneklemin izin verildiği ve izin verilmediği durumlar Planlama ve Sertifikasyon Sorumlusu tarafından değerlendirilir.

Çok tesisli kuruluşlarda "Merkez" her tetkikte plana dahil edilmelidir. Çok tesisli kuruluşlar için hesaplanan toplam tetkik süresi, tüm işin tek bir tesisten yürütüldüğü durum için hesaplandan daha az olmamalıdır.

6.6.1. Örneklemin İzin Verilmediği Durumlar İçin Tetkik Süresinin Belirlenmesi

Örneklemin izin verilmediği durumlar aşağıdakileri içerir;

- Her tesiste tamamen farklı faaliyetlerin gerçekleştirilmesi,
- Kuruluşun her tesisin tetkik edilmesini talep etmesi,
- Her bir tesisin sistematik olarak tetkik edilmesini gerektiren bir sektör programı veya yasal düzenlemenin olduğu haller.

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

Örnekleme için izin verilmediği çok tesisli kuruluşların tetkik süreleri belirlenirken merkez ve tüm tesislerdeki efektif çalışan sayısı toplamı dikkate alınır. Tetkik zamanı, toplam efektif çalışan sayısına göre KYS için ilgili Tablo ve ÇYS için ilgili Tablo kullanılarak belirlenir. Merkez ve tesislerde harcanacak olan zaman belirlenirken, merkezde ve tesislerde efektif çalışan sayılarının oranı dikkate alınır. Her tetkikte Merkez ve tüm tesisler tetkik planına alınır; “Çok Tesisli Kuruluşlar için Örnekleme Sayıları Çizelgesi” kullanılmaz.

Çok tesisli kuruluşlar için hesaplanan toplam tetkik süresi, tüm işin tek bir tesisten yürütüldüğü durum için hesaplanandan daha az olmamalıdır.

Belgeli çok tesisli bir kuruluş, Gözetim veya Belge Yenileme tetkikleri haricinde yeni tesis grubunun belgeye eklenmesi için başvurduğunda, söz konusu yeni tesis grubu belgeli olanlardan bağımsız olarak değerlendirilir; tetkik planına Merkez ve ilave edilecek tesisler dahil edilir. Çok tesisli kuruluşun mevcut KYS veya ÇYS belgesine yeni tesis grubunun ilave edilmesine müteakip, sonraki yıllar gerçekleştirilecek Gözetim veya Belge Yenileme tetkikleri için Merkez ve yeni tesisler önceki tesislere eklenerek kümülatif değerlendirilir ve tüm tesislere gidilir.

6.6.2. Örnekleme için İzin Verildiği Durumlar İçin Tetkik Süresinin Belirlenmesi

Örnekleme için izin verilen durumlarda ise; çoklu saha denetimlerinde her seçilen sahaya IAF MD 5 rehber dokümanı uygulanmadan önce IAF MD 1 rehber doküman kullanılarak örnekleme yapılacak sahalarda seçilir.

Örnekleme için seçilirken aşağıdaki kriterler göz önüne alınır:

- Sahaların iç tetkikleri ve yönetimin gözden geçirme veya bir önceki tetkik sonuçları,
- Alınan şikâyetler ve şikâyetler ile ilgili gerçekleştirilen düzeltici faaliyetler,
- Sahaların büyüklükleri,
- Vardiyalı çalışmalar ve dokümantasyon,
- Yönetim sisteminin karmaşıklığı ve sahalarda yönetilen prosesler,
- Son tetkikten sonra ortaya çıkan değişiklikler,
- Yönetim sistemi olgunluğu ve organizasyon hakkındaki bilgi,
- Çevre yönetim sistemleri için; çevresel konular, çevre boyutları ve etkileri,
- Yasal şartlar, dil ve kültür farklılıkları,
- Sahaların coğrafi dağılımı.

Örnekleme uygulamasının gerekçeleri, her müşteri kuruluş için, Tetkik Programında dokümante edilir.

İlk belgelendirme tetkikinde, müşteri kuruluşun merkez ofisi tetkike mutlaka dahil edilir. Diğer sahalarda seçimi ise proseslerin sahalarda arası ilişkisine, kritik proseslerin hangi sahalarda olduğuna veya en fazla prosese sahip olan sahaya bakılarak, rastgele yapılır.

Eğer müşteri kuruluşun belgelendirmeye konu olan faaliyetlerini yürüttüğü tüm sahalarda, aynı zamanda tetkik için hazır değilse müşteri kuruluşun, belgelendirmeye konu olacak sahalarda hangileri olduğu öğrenilir ve planlama bu sahalarda göre yapılır.

Örnekleme için izin verildiği çok tesisli kuruluşlarda örneklem sayısı, merkez hariç toplam tesis sayısı üzerinden “Çok Tesisli Kuruluşlar için Örnekleme Sayıları Çizelgesi” dikkate alınarak hesaplanır.

Belgeli çok tesisli bir kuruluş, yeni tesis grubunun belgeye eklenmesi için başvurduğunda, örneklem sayısı belirlenirken söz konusu yeni tesis grubu belgeli olanlardan bağımsız olarak değerlendirilir. Çok tesisli kuruluşun mevcut KYS veya ÇYS belgesine yeni tesis grubunun ilave edilmesine müteakip,

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

sonraki yıllar gerçekleştirilecek Gözetim veya Belge Yenileme tetkikleri için örnekleme sayısının belirlenmesinde yeni tesisler önceki tesislere eklenerek kümülatif değerlendirilir.

Örneklemenin izin verildiği çok tesisli kuruluşların tetkik süreleri belirlenirken merkez ve tesislerde efektif çalışan sayıları ve risk kategorileri esas alınarak ayrı ayrı hesaplama yapılır.

- Üretim/hizmet sunumu, satış, satın alma, insan kaynakları vb. faaliyetler merkezde yürütüldüğünden ve tesislerde benzer faaliyetler yapıldığından dolayı merkez için tetkik süresi belirlenirken, merkezdeki çalışan sayısının %100'ü dikkate alınır; tesislerdeki tetkik süresi belirlenirken ise örneklenecek her bir tesisdeki çalışan sayısının %50'si dikkate alınır ve Ek-Tablo 4'e göre tetkik zamanı hesaplanır.
- Sadece idari faaliyetlerin (satış, pazarlama, gümrükleme vb.) farklı bir adreste yürütüldüğü durumlarda tetkik süresi hesaplanırken; merkez çalışan sayısı olarak bahsedilen idari faaliyetlerin yürütüldüğü birim çalışan sayısı ve en fazla çalışan sayısı olan tesisin çalışan sayısı toplamının %100'ü dikkate alınır. Bunun haricinde varsa diğer tesislerde her bir tesisdeki efektif çalışan sayısının %50'si dikkate alınır ve "Çok Tesisli Kuruluşlar İçin Örnekleme Sayıları Tablosuna" göre tetkik zamanı hesaplanır.

Bu duruma örnek olarak;

ABC kuruluşunun Ankara fabrikasında 100 çalışanı, Eskişehir fabrikasında 80 çalışanı ve İstanbul ofisinde sadece gümrükleme, satış faaliyetleri için 15 çalışanı mevcuttur. Bu durumda tetkik planlanırken merkez çalışan sayısı olarak 115 dikkate alınır ve "Çok Tesisli Kuruluşlar İçin Örnekleme Sayıları Tablosu" kullanılarak tetkik zamanı belirlenir. Eskişehir fabrikası için efektif çalışan sayısı olarak 40 dikkate alınır ve "Çok Tesisli Kuruluşlar İçin Örnekleme Sayıları Tablosu" kullanılarak tetkik zamanı belirlenir.

Çok Tesisli Kuruluşlar İçin Örnekleme Sayıları Tablosu (Örneklemenin izin verildiği durumlar için)

Tesislerin Sayısı (Merkez Hariç)	Belgelendirme Tetkik için Örnekleme Sayısı*	Gözetim Tetkiki İçin Örnekleme Sayısı**	Belge Yenileme Tetkiki İçin Örnekleme Sayısı***
1-2	HEPSİ	HEPSİ	HEPSİ
≥ 3	$Y = \sqrt{X}$	$Y = 0.6\sqrt{X}$	$Y = 0.8\sqrt{X}$

X = Kuruluşun toplam tesis sayısı; **Y** = Tetkike esas örneklenecek tesis sayısı

İlk belgelendirme, gözetim veya yeniden belgelendirme tetkiki yapılacak çok sahali müşteri kuruluşlar için örnekleme sayıları, aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Saha Sayısı (merkez ofis hariç) (1)	İlk Tetkik İçin Örnekleme Sayısı (2)	Gözetim Tetkiki İçin Örnekleme Sayısı* (3)	Yeniden Belgelendirme Tetkiki İçin Örnekleme Sayısı	Notlar (5)
---	--	--	--	------------

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

			(4)	
1-2	%100 (hepsi)	(hepsi)	(hepsi)	--
3-4	2	2	2	**
5-9	3	2	3	**
10-25	4-5	3	4	**
26-36	6	4	5	**
37-49	7	5	6	**
50-64	8	5	7	**
65-100	9-10	6	8	**
101-121	11	7	9	**
122-144	12	8	10	**
145-169	13	8	11	**
170-225	14-15	9	12	**
226-256	16	10	13	**
257-289	17	11	14	**
290-324	18	11	15	**
325-400	19-20	12	16	**
> 400	En az 21	En az 13	En az 17	**

*) Yılda birden fazla gözetim tetkiki gerçekleştiriliyorsa, (3) sütununda belirtilen sayı, gözetim tetkiki sayısına bölünerek elde edilen sayı kadar numune seçilir.

**) Örnekleme işletmelerin en az %25'i rastgele seçilir. Geri kalanı ise belli bir zaman dilimi için, olabildiğince nitelik farklılığı gösteren sahalar arasından seçilir.

Yukarıda verilen tablo için kullanılan hesap metodu ve numune seçimine ilişkin diğer kurallar, IAF MD 1. dokümanından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Çok tesisli kuruluşlarda 3 tesise kadar olanlar için ilk belgelendirme ve belge yenileme tetkiklerinde tesislerin tamamı, gözetim tetkiklerinde ise 3 yıllık belge periyodunda tüm tesisler incelenecek şekilde planlama yapılır.

Kuruluşun tüm tesislerinin merkezden yönetilen ve tetkik edilen bir KYS'veya ÇYS'ye sahip olduğu teyit edilmelidir.

6.7. Geçici Sahalar

Belgelendirme başvurusu yapan müşteri ya da belgeli müşterinin ürün(ler) ya da hizmet(ler)ini geçici sahalarda sağladığı durumda, bu tarz sahalarda tetkik programına dâhil edilmektedir.

Geçici sahalarda, büyük proje yönetim sahalardan küçük hizmet/montaj sahalarna kadar çeşitlendirilebilir.

Bu gibi sahalarda mevcudiyeti durumunda; aşağıdaki parametreler göz önünde bulundurularak denetlenen projeler seçilir.

- Aynı sürecin yürütüldüğü birden fazla geçici saha olması durumunda en yüksek riske sahip olan saha denetlenir. Risk seviyesi yakın olanlar arasından ise vakit kaybının önüne geçmek için merkeze en yakın olan saha denetlenir.
- Farklı süreçlere sahip olan geçici saha mevcudiyeti durumunda; belgelendirme tetkikinde farklı olan süreçlerin yürütüldüğü sahalarda her birinden bir örnek seçilerek denetlenir. Sonraki tetkiklerde ise belgelendirme çevrimi içine bölünecek şekilde planlama yapılır. (Bir önceki madde de göz önünde bulundurulur)

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

Genellikle, geçici sahaların saha tetkikleri gerçekleştirilmektedir. Buna rağmen, aşağıdaki metotlar bazı saha tetkiklerinin yerine geçebilecek alternatifler olarak kabul edilebilir:

- Müşteri ve/veya onun müşterileri ile yüz yüze ya da telekonferans yoluyla yapılan görüşmeler ya da hak ediş toplantıları
- Geçici saha faaliyetlerinin doküman gözden geçirmesi
- Yönetim sisteminin ve geçici saha(lar)ın değerlendirilmesine ilişkin kayıt ya da diğer bilgileri bulunduran elektronik sayfalara uzaktan giriş.
- Uzaktan tetkikin efektif bir şekilde gerçekleştirilmesini mümkün kılan video, telekonferans ve diğer teknoloji kullanımı.

Kalıcı ve geçici saha arasındaki ulaşım mesafesi tetkik süresine dahil edilmez.

Denetlenen her bir saha için tetkik süresine 0,5 adam/gün eklenir. Ancak firmanın kalıcı bir üretim/hizmet sunum sahası olmaması ve bu süreçleri geçici sahalarda yürütüyor olması durumunda denetlenecek olan saha kalıcı saha gibi işlem görür.

6.8. Dışarıdan Tedarik Edilen Süreç Ve Fonksiyonların Kontrolü

Denetlenen firma eğer fonksiyonlarının ve süreçlerinin bir kısmını dışarıdan alıyorsa, kuruluşun; dışarıdan tedarik edilen süreç ve fonksiyonlarının, uygun ürün ve hizmetlerin müşterilerine sürekli ve tutarlı bir şekilde teslim etme kabiliyeti, ya da yasal gerekliliklerle uyum içerisinde olmak için çevresel boyutları ve yükümlülükleri kontrol etmek dahil yönetim sisteminin verimliliğini negatif bir şekilde etkilemediğinden emin olmak için uyguladığı kontrollerin tipi ve kapsamını efektif bir şekilde belirlediğinin kanıtını tespit etmek UAC'nin sorumluluğu altındadır.

Tedarikçinin yönetim sistemini denetlenmesine; firmanın yönetim sisteminin kapsamına faaliyetin kendisinin uygulanması değil sadece tedarik edilen faaliyetin kontrolü olarak dahil edildiğinden dolayı, gerek duyulmaz. UAC, müşterinin yönetim sistemini; tedarik edilen faaliyet ve bu faaliyetten kaynaklanan riskin mevcut hedeflere ulaşım, müşteri ve uygunluk gereksinimlerinin yerine getirilmesinde etkileri açısından denetler ve değerlendirir. Bu, tedarikçilerden alınan, verimliliğin seviyesi hakkındaki geri dönüşleri bir araya getirmeyi kapsayacaktır.

Tedarikçinin denetlenmesine gerek duyulmaması ile birlikte mevcut kayıtların değerlendirilmesi de ek tetkik süresi gerektirecektir. Ancak müşterinin faaliyetinin büyük kısmını taşere etmesi durumunda; taşeron sözleşmesi ile birlikte taşeron firmanın da denetlenmesi talep edilebilir. Böyle bir durum varlığında taşere edilen firmanın çalışan sayısı ve merkezin çalışan sayısı toplanarak efektif personel çalışan sayısı elde edilir ve buna göre planlama yapılır.

İLGİLİ DOKÜMANLAR

ISO 9001:2015 Kalite Yönetim Sistemleri – Şartlar (Quality management systems – Requirements)

ISO 14001:2015 Çevre Yönetim Sistemleri – Şartlar ve Kullanım Kılavuzu (Environmental management systems -- Requirements with guidance for use)

IAF MD 5:2015 Determination of Audit Time of Quality and Environmental Management Systems

TÜRKAK R40.05 Yönetim Sistemleri Belgelendirme Kuruluşlarının Tetkiklerine Tanıklık Edilmesine İlişkin Kurallar Rehberi

IAF MD5 DOKUMANI

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.

IAF MD 11:2013 IAF Mandatory Document for Application of ISO/IEC 17021 for Audits of Integrated Management Systems (IMS)

IAF MD 1:2018 IAF Mandatory Document for the Audit and Certification of a Management System Operated by a Multi-Site Organization

IAF MD 4:2018 IAF Mandatory Document for the Use of Information and Communication Technology (ICT) for Auditing/Assessment Purposes

FR.07-02 YÖNETİM SİSTEMLERİ BELGELENDİRME BAŞVURU FORMU

FR.07-07 BELGELENDİRME SÖZLEŞMESİ

FR.08-01 TETKİK SÜRESİ BELİRLEME FORMU

FR.10-08 DENETİM RAPORU

REVİZYON BİLGİLERİ

REV. NO.	REVİZYON TARİHİ	REVİZYON AÇIKLAMASI
00		İlk yayın
01	22.02.2021	Uygulama ve esaslar MD5'e göre düzenlendi.
02	30.06.2021	Şirket ünvanı ve logo değişimi. Efektif çalışan sayılarının belirlenmesi konusunda ek tanımlamalar. GGYS ve BGYS tanımları.
03	25.03.2025	KYS Risk Tabloları ve ÇYS Karmaşıklık tabloları birleştirildi.

Hazırlayan	Onaylayan
Yönetim Temsilcisi	Genel Müdür

**Elektronik nüshasının basılması ve pdf olarak gönderilmesi durumunda, basılmış bu doküman kontrolsüz kopya olarak işlem görür.